

О.В. Макарчук, магістрант, V курс, гр. ОАМ–20, ФОФ
Науковий керівник – д.е.н., доц., проф. І.В. Жиглей
Житомирський державний технологічний університет

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ

Бюджетні установи є специфічними суб'єктами, діяльність яких, не лише в частині сплати податків, а й в частині доходів та витрат, повністю врегульовано чинним законодавством. У зв'язку з цим, актуальним є питання організації бухгалтерського обліку в таких установах з урахуванням змін, які відбуваються: впровадження Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі, використання Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку для державного сектора, їх застосування паралельно з наказами Міністерства фінансів України та відповідними положеннями та методичними рекомендаціями з обліку окремих об'єктів.

Організація бухгалтерського обліку в бюджетних установах починається зі складання її облікової політики, яка є основою ведення бухгалтерського обліку. Метою організації облікової політики бюджетної установи є встановлення та використання ефективних методів бухгалтерського обліку, що забезпечить якісне планування кошторису установи та складання фінансової звітності.

Питанням удосконалення організації та ведення бухгалтерського обліку в бюджетних установах приділяють значну увагу такі науковці: І.Адамов, П.Й. Атамас, Ф.Ф. Бутинець, Д.Бринзила, М.Грінчук, С.В. Свірко, М.Г. Чумаченко та інші.

Згідно з Законом України № 996 «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», облікова політика – це сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності. Дане визначення характеризує діяльність бюджетної установи щодо забезпечення якісного, безперервного проходження інформації від етапу первинного спостереження до узагальнюючого — складання звітності.

Слід зазначити, що згідно з даним законом, відповідальність за дотримання правил бюджетної дисципліни і правильну організацію бухгалтерського обліку несуть керівник установи та головний бухгалтер. Керівник установи повинен створити необхідні умови для правильної організації обліку, забезпечити безумовне виконання всіма підрозділами установи вимог головного бухгалтера з питань оформлення і подання необхідних звітів, кошторисів та іншої документації. При цьому, за керівництвом конкретної установи зберігається вибір окремих альтернатив з питань обліку лише щодо організаційної частини: оптимізація чисельності та структури бухгалтерської служби, встановлення інформаційних зв'язків бухгалтерії з внутрішніми та зовнішніми користувачами інформації, забезпечення захисту інформації, вирішення питань матеріального та технічного забезпечення праці облікових працівників, організація контролю за виконанням працівниками своїх функцій, ведення архіву, документообігу.

Відмінність бюджетних установ полягає в тому, що їх бухгалтерський облік є специфічним. Однак бюджетні установи не можна повністю відділити від інших підприємств, адже крім специфічних вимог, що висуваються до бухгалтерського обліку бюджетних установ, на них поширюються і багато загальних вимог, які встановлені для всіх підприємств. Незважаючи на чітко окреслені межі для бюджетних установ, чинне законодавство надає можливість вибору між деякими способами обліку, зокрема: правил документообігу; технології обробки облікової інформації; порядку і термінів проведення інвентаризації майна, крім випадків обов'язкового її проведення; форм облікових регістрів та первинних документів, якими оформлюються господарські операції; робочого плану рахунків бюджетних установ та зобов'язань тощо. Облікова політика в бюджетних установах базується на основних принципах бухгалтерського обліку, яких бюджетні установи повинні дотримуватись при веденні обліку і складанні фінансової звітності. Принципи бухгалтерського обліку є спільними для бюджетних установ та інших підприємств України. Доцільним, на нашу думку, буде розгляд облікової політики бюджетної установи в трьох аспектах: методичному, технічному та організаційному.

Методичний аспект характеризується тим, що установою здійснюється вибір системи певних способів та прийомів, в основі яких лежать документування, інвентаризація, використання синтетичних та аналітичних рахунків, застосування методу подвійного запису, оцінка, відображення в бухгалтерському балансі та звітності. До даного аспекту можемо віднести:

- складання Плану проведення обов'язкових та позапланових інвентаризацій;
- складання Робочого Плану рахунків з визначенням субрахунків та облікових груп у межах субрахунків для аналітичного обліку;
- вибір методу оцінки запасів.

Технічний аспект полягає у виборі форм бухгалтерського обліку, а саме: способу обробки облікових даних, розробці переліку і форм облікових реєстрів.

До технічного аспекту відноситься:

- затвердження Графіка документообігу;
- вибір форми ведення бухгалтерського обліку.

Організаційний аспект полягає у визначенні структури бухгалтерії та розподілі обов'язків між її працівниками. До організаційного аспекту можна віднести:

- розподіл функціональних обов'язків працівників бухгалтерії, планово-фінансового відділу;
- встановлення переліку посадових осіб, що мають право підписувати фінансові документи та документи на відпуск матеріальних цінностей;
- створення постійно діючих комісій:
 - 1) інвентаризаційної;
 - 2) тарифікаційної;
 - 3) з приймання в експлуатацію необоротних активів;
 - 4) списання матеріальних цінностей.
- встановлення термінів подання звітності до вищої установи.

Організаційна складова облікової політики регулює в повному обсязі механізм організації бухгалтерського обліку в кожній конкретній установі. Облікова політика установи є основою внутрішнього регулювання обліку, і щоб вона набула нормативного статусу, її формалізують у вигляді наказу про облікову політику. Наказ про облікову політику – документ, який має бути інформаційним, тобто надавати корисну інформацію про установу, а також економічним, містити оптимальний обсяг корисної інформації.

Наказ про облікову політику установи розробляє та складає її головний бухгалтер, а затверджує керівник до кінця звітного року. Затверджений наказ набуває чинності з 1 січня нового календарного року.

Наказом про облікову політику вирішуються питання організаційного характеру, що визначаються бюджетною установою та забезпечують досягнення основної мети облікової політики в бюджетних установах.

При формуванні облікової політики в бюджетних установах виникає низка проблем, які потребують подальшого вирішення. Так, виділяють такі проблеми формування облікової політики:

- відсутність наказів про облікову політику в бюджетних установах;
- порушення основних принципів ведення бухгалтерського обліку.

Для вирішення наведених проблем потрібно звернути увагу на вдосконалення нормативної бази щодо регулювання бухгалтерського обліку в бюджетних установах. Також зобов'язати всі бюджетні установи належним чином оформити та розробити накази про облікову політику з дотриманням принципів ведення бухгалтерського обліку в бюджетних установах. Значну увагу також слід приділити процесу автоматизації бухгалтерського обліку та його впливу на облікову політику. Також важливим аспектом удосконалення обліку у бюджетних установах є чітка організація контролю формування та ведення облікової політики.